

Pål Hermansen:
Svalbard. Polarlandet

Pål Hermansens blå bok er et gedigent verk på alle måter, og en foreløpig topp i tannlegefotografens imponerende kunstneriske produksjon. Forfatteren tilhører det absolutte toppskikt av naturfotografer, han er også utdannet homøopat, og han skriver godt. Har man selv satt sammen bokprosjekter og vet hva dette krever, blir man ganske ydmyk.

Boken, som henvender seg til alle med natur- og geografiske interesser og i tillegg nok vil egne seg godt som supplement i skoleverket, er en billedbok der rike fotografier i en gjennomgående blå tone binder sammen utdypende og velskrevne tekstavdelinger som bakgrunn til bildene – en svært vellykket vekselvirkning som tar leseren med i kortere eller lengre etapper. Forlaget ønsket en annerledes Svalbardbok, og Pål Hermansen tar oss med på en vekslende vandring i geografi, historie, botanikk, zoologi, geologi, meteorologi – og interessante historier. For den gryende naturfotograf er dette nærmest en lærebok i hvordan det skal gjøres; vekslende i spekteret fra makro- til panorama-fotografi, hovedsakelig i farger, men også med sterke bilder i sort-hvitt. Pål Hermansen er ikke redd for å abstrahere sitt billedspråk, de sarteste lysstemninger tryller i bildene der de underligste store og små former danner sine naturens puslespill. De samme motivene opptrer i forskjellige lyssettinger og årstider, som gir vakre kontraster og interessante vekselvirkninger. Særdeles vakkert er kapitlet «plantene» med makrofotografier av disse rett sagt eksotiske hardføre villblomstvekstene.

Meget lyrisk. Her fletter forfatteren inn klimatiske betingelser som gir spesifikke forløp, og plantenes verdi for den innfødte befolkning opp gjennom tidene blir forklart, plantene beskrives med logiske vekststeder ut i fra dette.

«Dyrene» bringer oss tett inn på livet av isbjørn selvsagt, hvalross, sel, rein, og den sjeldnere Svalbardreven, en leken krabat. Totalt ukjent for meg var hvalrossens livrett: kamskjell.

Om Svalbard har sin meget viktige funksjon som hekkeområder for mange fuglearter – fuglefjellene synes overbefolket av et usannsynlig mangfoldig liv. Den minste fuglen, alkekongen, er tilstede i et antall av millioner.

Boken munner ut med menneskets fotspor på Svalbards sårbare natur: hva mennesket har prestert å rasere på kort tid ellers i verden gir en spesielt løftet pekefinger mot «Vær Varsom!»-plakaten her oppe.

En så vakker og informativ bok som her foreligger er et sjeldent syn. Trykk og produksjon er utmerket. Bør elskes i etapper – så løp og kjøp, og la den ligge fremme, til daglig glede.

Bjørn Falch Andersen

Kirsten Hofgaard Lycke:
Perspektiver på problembasert læring

Denne boken måtte bare komme. Ved den odontologiske grunnutdanningen ved Universitetet i Oslo ble ny studieplan innført i 1996 (Oslo 96). Man kan si at det var et stort ek-

speriment, med blant annet både stor pedagogisk endring, felles undervisning med medisinene de første 3 1/2 semester, og fjerning av karakterer.

Kirsten Hofgaard Lycke er professor ved Pedagogisk forskningsinstitutt og har vært med i denne prosessen med omlegging av de pedagogiske prinsipper til problembasert læring (PBL) ved Det medisinske og Det odontologiske fakultet fra starten av. Hun er redaktør av boken og hun har syv medforfattere. Fire av kapitlene har hun selv skrevet alene eller sammen med medforfattere.

I forordet til boken står det ikke noe om hvem man henvender seg til, men forfatterne ønsker å formidle jordnære erfaringer fra problembasert læring i praksis og forskning. Boken er inndelt i ni kapitler. Det er ikke nødvendig å lese boken fra perm til perm, men det er mulig å lese de enkelte kapitlene for seg, ut fra hva som synes interessant for leseren. Det er en meget oversiktlig innholdsfortegnelse som utmerket viser innholdet i hvert enkelt kapittel. I tillegg avsluttes også nesten alle kapitlene med en avslutningsdel eller oppsummering. Dette gjør boken ekstra leservennlig, fordi man da kan lese enkelte kapitler mer grundig, mens man i andre kapitler kan konsentrere seg kun om oppsummeringen.

Hofgaard Lycke tar utgangspunkt i hvorfor man startet opp med PBL-undervisningen. Et av formålene var at studentene skulle lære å resonnerer som erfarne klinikere. Et annet var at studentene må lære selv, fordi kunnskaper ikke kan overføres direkte fra en lærer eller en bok.

Den nye lærerrollen, der veilederrollen fremfor «fremlæring» kommer i fokus omtales i kapittel 5, i samme kapittel omtales også hvordan selve PBL-oppgavene skal være. Det er viktig med gode og fengende historier, og det må gå klart frem hva studenten skal lære av nettopp denne oppgaven. Her diskuteres også hvilken rolle en PBL-veileder skal ha. Kan veileder være en person med generell kunnskap eller store kunnskaper innenfor andre felt,

eller skal veilederen ha stor kunnskap innenfor akkurat det feltet som PBL-opp-gaven omhandler? Man gir ikke noe konkret svar på dette – man har imidlertid sett at det er stor effekt ved innlæring der lærerne har en bakgrunn med aktiv forskningsinnsats.

Et kapittel skrevet av Per Lauvås omhandler evalueringsformer. Det er ikke til å unngå at en eksamen vil styre studentenes arbeid. Det viktige blir da å lage evalueringsformer som styrer studentenes arbeid på en gunstig måte. Det har vist seg at det er svært vanskelig å få til pedagogiske endringer i høyere utdanning. I kapittel 9 avslutter Kirsten Hofgaard Lycke med «Fra intensjoner til endring: om innføring av problembasert læring». Hun gjennomgår her hele prosessen fra man starter med planleggingen til man får det endelige resultat. Det endelige resultatet blir heller ikke helt som det ble planlagt, fordi man også er avhengig av de personer som skal foreta forandringene. I tillegg er det viktig at man ikke bare setter forandringene i gang, men at man også har god oppfølging og vedlikehold av prosessen. Og dette krever selvfølgelig at man har ressurser.

Enkelte av kapitlene er skrevet av og for pedagoger. De kan synes mer vanskelig tilgjengelig for oss som ikke behersker den pedagogiske nomenklatur. Mitt råd da er at man kan hoppe over enkelte kapitler, det går ikke ut over helheten.

Boken har syv figurer. Enkelte av disse gir en god sammenstilling av problemstillingene, mens andre synes vanskelig tilgjengelige.

Som konklusjon vil jeg absolutt anbefale boken både for dem som arbeider med problembasert læring og for dem som ønsker et innblikk i hva dette dreier seg om.

Tore Bjørnland

J. W. Cappelens Forlag a.s; 2002. 245 sider, 7 figurer.